

**Mateřská škola, základní škola a praktická škola Znojmo,
příspěvková organizace**

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

KRIZOVÝ PLÁN

*Cíl : Vytvořit ve škole bezpečné, respektující a
spolupracující prostředí*

Příloha Minimálního preventivního programu

Sestavila Mgr. Ludmila Falcová

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Škola či školské zařízení má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., (Školský zákon), je škola povinná zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu musí pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí (msta agresorů), ale i pachatelů a dalších účastníků. Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stádia šikany

Prevence šikany a její minimalizace souvisí s dobrou komunikací jednotlivých pracovníků školy. Organizace chodu školy musí umožňovat častou, pružnou a efektivní komunikaci o problémových jevech. Kdykoliv si někdo z pracovníků školy všimne příznaků nezdravých vztahů a nevhodného chování k některým žákům, neprodleně to sdělí třídnímu učiteli a školnímu metodikovi prevence, vedení školy. Každý řešený případ je nutně „dotáhnout“ – shrnout postupy a výsledky řešení a náležitě informovat zúčastněné strany.

Co je a co není šikana

Šikana je každé chování, splňující tyto znaky:

- Je cílené vůči jedinci nebo skupině žáků (oběti)
- Jeho záměrem je oběti ohrožit, ponížit či zastrašit
- Je obvykle opakované, často dlouhodobé
- Existuje jedinec či skupina, jímž přináší prospěch nebo uspokojení (agresoři)
- Oběť se neumí bránit a dlouhodobě trpí

Šikanou tedy není:

- Jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt
- Vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho účet

Základní formy:

- Fyzická šikana – bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, sexuální násilí
- Psychická šikana – nadávky, pomluvy, vyhrožování, zesměšňování

Naše cíle jsou:

1. snažit se vytvořit prostředí omezující vznik šikany (prevence)
2. být ve střehu a odhalit počínající šikanu dříve, než se plně rozvine
3. vhodnými prostředky zamezit jejímu dalšímu trvání - každý případ vyžaduje specifické řešení

Prevence šikany

- Podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky.
- Vést žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání.
- Jednat s dětmi jako s partnery, respektovat jejich práva, zároveň je vést k plnění povinností.
- Co nejvíce omezit nudu při výuce - šikana, často vzniká jako zdroj zábavy pro agresory.
- Udržovat ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy.
- V kritických situacích dát jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze je tolerovat.
- Nebýt lhostejný k projevům agresivity, a to i v případě, že nejsem pověřen dozorem.
- Informovat žáky, ale i rodiče, na koho se obrátit při problémech – třídní učitel, školní schránka důvěry, výchovný poradce, vedení školy, metodik prevence, linka důvěry.....
- Snažit se mít přehled o vzájemných vztazích ve třídě i mimo ní. Třídní učitel by měl znát záliby svých žáků, zajímat se o to, jak tráví volný čas, a umět si umět si s nimi o tom popovídat, mají-li zájem.

13 komponentů programu proti šikanování dle Dr. M. Koláře

Následující komponenty v sobě musí PPŠ zahrnovat, má-li být úspěšný.

1. Společné vzdělávání pedagogů a supervize odborníků „zvenčí“
Pracovníci školy se průběžně vzdělávají a zájem o vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování roste. Supervize odborníků zvenčí neprobíhá
2. Vytvoření užšího realizačního týmu v rámci školy
Na řešení šikany se podílejí:
 - Třídní učitelé, vychovatelky, asistentky pedagoga, osobní asistenti
 - Školní metodik prevence
 - Výchovný poradce
 - Vedení školy
3. Zmapování skutečné situace ve škole a motivování učitelů ke změně
V průběhu poslého školního roku proběhlo dotazníkové šetření mezi žáky základní školy praktické. Kontrolní šetření proběhne i v letošním školním roce.
4. Společný postup pedagogů i rodičů při řešení případů šikanování viz krizový plán
5. Prevence v třídnických hodinách
Na naší škole nemáme třídnické hodiny
6. Prevence ve výuce
Pedagogové se soustředí se na rozvoj pozitivních vztahů, umožňují rozvoj spolupráce a zpětnou vazbu. Žáci by měli být otevřeni skupinové práci, dokázat se vyjadřovat slušně a otevřeně při zpětné vazbě.
7. Prevence ve školním životě mimo výuku (celodenní, víkendové akce,...)
Prevence šikany se uplatňuje rovněž ve volnočasových aktivitách, ozdravných pobytech nebo ve škole v přírodě
8. Účinný ochranný režim (dohledy, třídní pravidla, schránka důvěry,...)
Práce s Desaterem proti šikaně, ve třídách individuálně stanovena pravidla, dohled nad žáky v době před zájmovými kroužky a o přestávkách – možnost aktivního odpočinku
9. Spolupráce s rodiči
 - Informovanost rodičů o prospěchu a chování jejich dítěte – týdenní a měsíční plány
 - Návštěvy v hodinách
 - Společné aktivity rodičů, rodičů a žáků

10. Školní poradenské služby
Viz krizový plán
11. Spolupráce se specializovanými zařízeními
Viz krizový plán
12. Dobré vztahy se školami v okolí
Pořádání společných sportovních a vědomostních soutěží
13. Průběžné vyhodnocování situace ve škole (evaluace)

Krizový plán je zpracován podle platných vyhlášek a metodických pokynů

1. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění
2. Metodický pokyn MŠMT 20 006/2007 – 51 k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních
3. Metodické doporučení k prevenci rizikového chování dětí, žáků a studentů ve školách a ve školských zařízeních č.j. 21291/2010-28 + přílohy pro jednotlivé typy rizikového chování
4. Metodický pokyn MŠMT 21149/2016 k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních
5. Metodický pokyn MŠMT 10194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
6. Metodický pokyn 25884/2003-24 spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
7. Metodický pokyn MŠMT 14423/99-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
8. Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT č.j.: 37 014/2005-25

Školní poradenský tým:

ředitelka školy : Mgr. Ludmila Falcová
zást.ředitelky školy : Mgr. Jaroslava Zpěváčková
Mgr. Jirí Šrůtka
výchovný poradce : Mgr. Hana Kloudová
školní metodik prevence : Mgr. Hana Kloudová

Účastníci plnění krizového plánu :

třídní učitelé
vychovatelky
asistenti pedagoga
provozní zaměstnanci

Používané zkratky :

ŠPT - školní poradenský tým
VK – výchovná komise
OSPOD - Oddělení sociálně právní ochrany dítěte
VP - výchovný poradce
ŠMP - školní metodik prevence
OPL - omamné a psychotropní látky

Jak postupovat

ŠIKANANA

- všichni pracovníci školy si důsledně všimají nepřímých a přímých znaků šikanování, své poznatky předávají třídnímu učiteli
- v případě propuknutí skupinového násilí či brutální šikany jsou všichni pracovníci školy povinni zasáhnout ve prospěch oběti

Opakované projevy nepřímých znaků šikany

1. informovat třídního učitele
2. ve spolupráci s ostatními vyučujícími sledovat žáka, vytvářet podmínky pro zabránění vzniku případné šikany

Přímé znaky šikany

1. ochrana oběti
2. vyšetřit situaci
3. provést zápis o šetření /zápis založen u ŠMP/
4. informovat vedení školy, VP, ŠMP
5. zápis do žákovské knížky
6. projednání s rodiči oběti i agresora /vždy odděleně/ - VK
7. výchovné opatření: napomenutí, důtka třídního učitele, ředitelská důtka, snížená známka z chování - uspokojivé, neuspokojivé; vždy individuálně po projednání VK

Učitel je svědkem šikany – brutálního násilí

1. Překonání šoku pedagoga!
2. Bezprostřední záchrana oběti (zaštitit svým tělem oběť)! Odvést okamžitě ze třídy!
3. Ihned se vrátit zpět do třídy nebo do ní poslat jiného pedagoga nebo zaměstnance školy (zabránění domluvě agresorů na křivé skupinové výpovědi)! Zalarmovat další pedagogy a domluvit se na spolupráci při vyšetřování – i za cenu přerušování výuky! Nejlépe rozdělit třídu na 2 poloviny, zabezpečit pedagogický dohled.
4. Pokračovat v pomoci a podpoře oběti (dát oběti napít, zajistit lékařské vyšetření)! Po návratu od lékaře nepouštět oběť zpět do třídy.
5. Kontaktovat rodiče oběti.

Při rozhovoru s rodiči se vyvarovat slovu šikana, lépe je používat trápené nebo ubližované dítě. Hovořit s nimi „na rovinu“, ujistit je, že se konflikt řeší. Dohodnout s rodiči, jakým způsobem bude zajištěna bezpečnost dítěte (nejlépe nechat doma).

6. Ohlásit celou věc policii a kurátorovi pro mládež.
7. Následuje vlastní vyšetřování.

Pravidla při vyšetřování šikany:

- upozornit na provádění zápisu
- netlačit, nechat je říct to, co chtějí
- mít při vyšetřování třetí osobu proti obvinění ze strany rodičů
- pokračuje pomoc a podpora oběti
- začít vyšetřování se „zdravým jádrem“, nikdy nezačínat agresory

Rozhovor se svědky:

svědky vyslechnout postupně, pokud se rozcházejí ve výpovědi je možná konfrontace všech svědků, navodit atmosféru podpory a povzbuzení, že jejich spolupráce nebude prozrazena a je zajištěna jejich bezpečnost, vše si zapisovat

Rozhovor s agresory:

Agresor se po rozhovoru nesmí vrátit zpět do třídy!

1. Zahřívací předkolo

Sednout si proti agresorovi, říct mu to „natvrdo“, chtít vědět, co všechno dělal, upozornit na zapisování, potom mlčet!

2. Monolog

nerušit mu jeho prostor, dívat se do očí, nepovzbuzovat, jen si vše zapisovat, počkat až domluví

3. Dialog - doplňující otázky

klást otázky tak, aby se zapletl do vlastních lží, stupňovat citové napětí, nabídnout polehčující okolnosti v případě přiznání se, nechat si od něj podepsat zápis.

Zopakovat se všemi agresory. Každého po rozhovoru odvést do jiné třídy, místnosti/dozor/

4. Konfrontace

všem agresorům naráz oznámit, jak kdo z nich vypovídal
začnou se mezi sebou dohadovat a pomlouvat

Agresorům oznámit, jak budou postiženi v případě, že oběť znovu napadnou (např. při jakémkoli náznaku šikanování snížení známky z chování, případ nahlášen policii, OSPODu).
Zdůraznit, že k jejich snaze napravit situaci bude přihlédnuto při jednání ve výchovné komisi.
ZÁPIS ! VŠE SI NECHAT PODEPSAT!

Rozhovor s obětí:

Rozhovor provést na místě, které je bezpečné, sedět vedle sebe jako partneři, bez třetí osoby.

Bez nátlaku! (Zeptat se, jak se mu daří, co se děje doma...., mluvit o pocitech – „Mám pocit, že se ve třídě necítíš dobře, chceš mi o tom něco říct?“ apod.)

Zajistit ochranu oběti – nechat ji bezpečně odejít ze školy (rodiče) nebo zajistit její ochranu!

ZÁPIS ! VŠE SI NECHAT PODEPSAT!

Jednání s rodiči:

Ne najednou!

pozvat rodiče agresorů i obětí.

rodiče obětí: informovat, jak bylo zajištěno zdraví jejich dítěte a sdělit, jak byli agresori potrestáni.

rodiče agresora: rodiče agresorů informovat každého zvlášť, sdělit, jak byly potrestány jejich děti, upozornit je na to, že šikana je závislé chování, nabídnout instituce pro případnou práci s dítětem

Konstruktivní rozhovor by neměl trvat déle než 45 minut!

ZÁPIS ! VŠE SI NECHAT PODEPSAT!

NÁLEZ ALKOHOLU V PROSTORÁCH ŠKOLY

1. látku zajistit /netestovat/
2. informovat ředitelku školy, zástupkyni ředitelky, výchovnou poradkyni
3. látku uložit v ředitelně školy
4. provést záznam – kdo, kde, v kolik, co /popsat/, jaké množství,
5. záznam uložit u ŠMP
6. mapovat – zvýšená pozornost při dohledu nad žáky, při pohybu žáků v prostorách školy ...
7. informovat rodiče o nálezů na třídních schůzkách / rodiče by měli zvýšit pozornost/
8. likvidace látky – ŠPT, zápis /kdy, kdo, jak, /zápis uložit u ŠMP/

ZADRŽENÍ ALKOHOLU U ŽÁKA

1. látku zajistit /netestovat/
2. informovat ředitelku školy, zástupkyni ředitelky, výchovnou poradkyni,
3. látku uložit v ředitelně školy
4. provést záznam – kdo, kde, v kolik, co /popsat/, jaké množství, i s vyjádřením žáka, žák podepsat
5. záznam uložit u ŠMP
6. informace zákonných zástupců
7. projednání přestupku – výchovné opatření – 1.zadržetí ředitelská důtka, další snížená známka z chování
8. pozvání na jednání VK, osobní jednání se zákonnými zástupci, písemná informace o výchovném opatření
9. likvidace látky – ŠPT, zápis /kdy, kdo, jak, /zápis uložit u ŠMP/

ŽÁK PO POŽITÍ ALKOHOLU

1. zabránit další konzumaci
2. zajistit látku, látku uložit v ředitelně školy
3. informovat ředitele školy
4. žáka izolovat a posoudit jeho zdravotní stav
 - při ohrožení života volat záchranku, následně informovat rodiče
 - vyzvání rodičů k osobnímu vyzvednutí žáka
 - vyjádření žáka /odkud, od koho/, pokud schopen podpis
5. provést záznam, uložit u ŠMP
6. projednání přestupku – výchovné opatření – snížená známka z chování
7. ohlášení přestupku OSPODu
8. pozvání na jednání VK, osobní jednání se zákonnými zástupci, písemná informace o výchovném opatření

KOUŘENÍ VE ŠKOLE, V AREÁLU ŠKOLY, NA AKCÍCH ŠKOLY, PŘI VYUČOVÁNÍ MIMO AREÁL ŠKOLY

1. zabránit dalšímu kouření
2. odebrat další cigarety- zapsat kolik a jaké značky
3. informovat ředitelku školy, zástupkyni ředitelky, výchovnou poradkyni
4. látku uložit v ředitelně školy
5. provést záznam s vyjádřením žáka, podpis žáka, uložit u ŠMP
6. oznámení zákonným zástupcům, pozvání na jednání VK
7. projednání přestupku – výchovné opatření – snížená známka z chování
8. likvidace cigaret – ŠPT, zápis /kdy, kdo, jak, /zápis uložit u ŠMP/

PODEZŘENÍ Z UŽITÍ OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK

1. zabránit dalšímu užití
2. informovat ředitelku školy, zástupkyni ředitelky, výchovnou poradkyni
3. žáka izolovat a posoudit jeho zdravotní stav
 - při ohrožení života volat záchranku, následně informovat rodiče
 - vyzvání rodičů k osobnímu vyzvednutí žáka
 - vyjádření žáka /odkud, od koho/, podpis
4. pokud žák odmítá látku vydat a je podezření, že má žák další látku u sebe volat Policii ČR – nikdy neprovádět osobní prohlídku
5. pokud žák látku vydá – zajistit, popsat /kdo, kdy, kde, komu, co/, uložit v ředitelně, předat Policii ČR
6. provést záznam, uložit u ŠMP
7. projednání přestupku – výchovné opatření
8. oznámení zákonným zástupcům, pozvání na jednání VK, předání kontaktů pro profesionální pomoc
9. oznámení OSPODu, Policii ČR

ŽÁK PŘINESE DO ŠKOLY OPL, PŘEDVÁDÍ JE, NABÍZÍ, PRODÁVÁ

A. látku se nám podařilo zabavit

1. žáka odvést mimo kolektiv, netelefonovat, dohled
2. uložit látku do obálky, sáčku...se záznamem o zabavení, který obsahuje: datum, čas, popis zabavených předmětů, komu byly zabaveny, kde, kým a za jakých okolností, podpisy vedení školy, toho, komu byla látka zabavena; pokud podpis odmítne – napsat odmítl
3. informovat ředitelku školy, zástupkyni ředitelky, výchovnou poradkyni
4. látku uložit v ředitelně školy
5. provést záznam a uložit u ŠMP
6. volat Policii ČR
7. kontaktovat zákonné zástupce
8. projednání přestupku – výchovné opatření
9. oznámení OSPOD

B. látku se nám nepodařilo zabavit, majitel ji odmítá vydat

1. žáka odvedeme mimo kolektiv, netelefonovat, dohled
2. informovat ředitelku školy, zástupkyni ředitelky, výchovnou poradkyni
3. zamezíme mu v likvidaci látky
4. provést záznam a uložit u ŠMP
5. ihned volat Policii ČR
6. kontaktovat zákonné zástupce
7. projednání přestupku – výchovné opatření
8. oznámení OSPOD

ZJIŠTĚNÉ STOPY TÝRÁNÍ, PODEZDŘENÍ NA TÝRÁNÍ NEBO POHLAVNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ

1. informovat ředitelku školy, zástupkyni ředitelky, výchovnou poradkyni
2. šetření – rozhovor se žákem
3. oznámit OSPODu
4. oznámit Policii ČR
5. provést záznam – kdo, kdy, kde, co, jak často; vyjádření dítěte a uložit u ŠMP

ŽÁK SE SVĚŘÍ, ŽE JE DOMA TÝRÁNO, POHLAVNĚ ZNEUŽÍVÁNO

1. informovat ředitelku školy, zástupkyni ředitelky, výchovnou poradkyni
2. šetření – rozhovor se žákem
3. oznámit OSPODu
4. oznámit Policii ČR
5. provést záznam – kdo, kdy, kde, co, jak často; vyjádření dítěte a uložit u ŠMP

NEOMLUVENÁ NEPŘÍTOMNOST ŽÁKA VE VYUČOVÁNÍ

1. školní docházku eviduje třídní učitel
2. o zvýšené omluvené i neomluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel VP
3. při zvýšené omluvené nepřítomnosti VP individuálně ověřuje její věrohodnost
4. pokud žák do dvou dnů od nástupu po nepřítomnosti do školy nepředloží písemně omluvenku, je nepřítomnost považovaná za neomluvenou
5. neomluvenou nepřítomnost řeší třídní učitel formou pohovoru se zákonným zástupcem/písemné vyzvání doporučeným dopisem/
6. provést záznam o jednání na předepsaném tiskopise
7. tiskopis uložit u VP
8. neomluvená nepřítomnost nad 10 hodin – VP informuje písemně zákonné zástupce dopisem
9. neomluvená nepřítomnost nad 25 hodin – VP svolává VK/písemné vyzvání doporučeným dopisem/; informace OSPODu
10. výchovné opatření – do 10 hodin ředitelská důtka, 11 až 20 snížená známka z chování – uspokojivé, nad 20 – snížená známka z chování – neuspokojivé

Spolupracující organizace při prevenci a řešení sociálně patologických jevů v oblasti Znojma:

Městský úřad Znojmo

Odbor sociální, OSPOD

Nám. Armády 1213/8

669 02 Znojmo

Mgr. Stanislav Maar, vedoucí odboru

515 216 560

stanislav.maar@muznojmo.cz

Oddělení sociálně právní ochrany dětí

Mgr. Ivana Pluskalová, vedoucí OSPOD

515 216 534

ivana.pluskalova@muznojmo.cz

Oddělení sociálně právní ochrany dětí

Ladislav Bártík, DiS, kurátor pro děti a mládež

515 216 566

ladislav.bartik@muznojmo.cz

Oddělení sociální prevence

Hana Trulíková, vedoucí oddělení sociální práce

515 216 555

hana.trulikova@muznojmo.cz

Pedagogicko - psychologická poradna Znojmo, p.o.

Jana Palacha 6

669 02 Znojmo

Okresní MP (MP PPP)

Mgr. Špačková Petra, ředitelka PPP Znojmo

515 260 077, 602 543 941

spackova@skolyjm.cz

Policie ČR , Obvodní oddělení Znojmo

Pražská 2486/59

Znojmo

974 641 606

MUDr. Ivo Pavlíček

Psychiatr

Jarošova 1463/65

669 02 Znojmo

515 264 951

ivopavl@seznam.cz

Formulář k podezření o šikaně nebo ublížení žákovi

Mateřská škola, základní škola a praktická škola Znojmo, p.o.

PODEZŘENÍ O ŠIKANĚ NEBO UBLÍŽENÍ ŽÁKOVI

Případ nahlásil (informátor):

Datum a čas:

Popis situace (kde a kdy k situaci došlo, kdo byl přítomen, další skutečnosti):

Oběť – Jméno:

Třída:

Třídní učitel:

Agresor - Jméno:

Třída:

Třídní učitel:

Podpis zapisovatele:

Podpis informátora:

Formulář k zaznamenání výpovědi žáku při šikaně nebo ublížení

Mateřská škola, základní škola a praktická škola Znojmo, p.o.

VÝPOVĚĎ ŽÁKA O ŠIKANĚ NEBO UBLÍŽENÍ

Svěděk – oběť – agresor (vhodné zakroužkujte)

Jméno:

Třída:

Třídní učitel:

Popis situace (kde a kdy k situaci došlo, kdo byl přítomen, další skutečnosti):

Podpis zapisovatele:

Dne:

Podpis žáka:

Podpisy dalších přítomných: